

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 17 och 19 § i lagen om studiestöd

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 17 och 19 § i lagen om studiestöd (RP 234/2018 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Virpi Hiltunen, undervisnings- och kulturministeriet
- specialsakkunnig Mikko Horko, social- och hälsovårdsministeriet
- chefsplanerare Ilpo Lahtinen, Folkpensionsanstalten
- ordförande Bicca Olin, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- expert Samuli Maxenius, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- ordförande Alvar Euro, Finlands Gymnasistförbund rf
- ordförande Emmi Pentikäinen, Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- expert Antti Hallia, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- socialpolitisk sakkunnig Jani Sillanpää, Finlands studentkårers förbund FSF rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands olympiska kommitté.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om studiestöd ändras. I propositionen föreslås att man avstår från att föräldrarnas inkomster påverkar studiepenningens grundbelopp och bostadstillägg, om den studerande är yngre än 18 år och bor någon annanstans än hos sin förälder. Enligt förslaget ska en självständigt boende studerande som är yngre än 18 år därmed utan behovsprövning som grundar sig på föräldrarnas inkomster få studiepenningens grundbelopp (101,74 euro/mån.) och bostadstillägg. Därtill föreslås att inkomstbegreppet gällande studerande ändras så att stipendier inte längre ska beaktas som inkomst i studiestödet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Betänkande KuUB 13/2018 rd

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionen ska förbättra de ekonomiska förutsättningarna för studier i synnerhet för 17-åringar som bor självständigt. I och med den bestämmelse som föreslås i 19 § i lagen om studiestöd ska en självständigt boende studerande som är yngre än 18 år få studiepenningens grundbelopp (101,74 euro/mån.) utan behovsprövning som grundar sig på föräldrarnas inkomster. Studiestödet kan fortfarande höjas enligt 11 § 2 mom. på grund av föräldrarnas små inkomster. Genom ändringen slopas också föräldrarnas inverkan på bostadstillägget, då det är frågan om studerande som får bostadstillägg och som är under 18 år och bor på internat, utomlands eller på Åland.

Rätten till allmänt bostadsbidrag har varit bunden till rätten till studiestöd, eftersom allmänt bostadsbidrag inte kan beviljas en minderårig som inte har också andra inkomster. Om en studerande börjar leva självständigt redan som 17-åring men vårdnadshavarens inkomster hindrar studiestödet helt och hållet, måste den studerande enligt nuvarande regler för att få allmänt bostadsbidrag skaffa andra inkomster exempelvis genom förvärvsarbete vid sidan av studierna. Den föreslagna reformen möjliggör att studerande under 18 år som bor självständigt kan få allmänt bostadsbidrag utan behovsprövning.

Kulturutskottet anser förslaget betydelsefullt, eftersom det förbättrar de studerandes möjligheter att göra val som gäller utbildningen och inleda ett självständigt liv redan som minderåriga om studier på andra stadiet kräver det. I och med reformen får cirka 2 000 nya ungdomar studiepenning och de som nu får sänkt studiepenning (800) kommer att få studiepenningens grundbelopp till fullt belopp. Utskottet understryker att när nätverket av läroanstalter glesnar blir det allt vanligare att studerande inte kan kombinera studier vid önskad läroanstalt med att bo hemma. Vårdnadshavarnas förutsättningar att stödja de unga ekonomiskt varierar och alla föräldrar kan inte erbjuda ett tillräckligt ekonomiskt stöd för att de unga ska kunna bli självständiga och bedriva fortsatta studier på annan ort.

I propositionen föreslås också att inkomstbegreppet för de studerande ändras genom en ändring i 17 § i lagen om studiestöd så att stipendier avsedda för att trygga försörjningen inte längre räknas som inkomster i studiestödet. Stipendier har kunnat inverka på studiestödet om en studerandes fria årsinkomst på grundval av dem har överskridits. Den nuvarande bestämmelsen har lindrats av att vissa specialutgifter har gått att avdra i FPA:s inkomstkontroll, såsom idrottsredskap, särskilda studie- och forskningsinstrument, studie- eller träningsresor utomlands eller terminsavgifter.

Kulturutskottet finner också denna reform betydelsefull. Den förtydligar och underlättar bedömningen av den egna årsinkomsten, som de studerandes själva ansvarar för, och dess effekter på studiestödet. Enligt bedömningen av propositionens ekonomiska konsekvenser kan dessutom uppskattningsvis 600—700 studerande som får stipendium få studiepenning för i snitt två månader mer än nu per år. Det bidrar till att förbättra försörjningen för stipendietagare och exempelvis unga idrottare som siktar på en dubbel karriär, så att möjligheterna till heltidsstudier kvarstår. Reformen eliminerar det nuvarande arbetet med att utreda särskilda utgifter i samband med stipendier och underlättar arbetet för både stipendietagaren och FPA.

Betänkande KuUB 13/2018 rd

Enligt gällande 19 § 2 mom. har en studerande rätt till studiepenning och bostadstillägg till fullt belopp, om föräldrarnas sammanlagda nettoförvärvs- och nettokapitalinkomster enligt 30 § i inkomstskattelagen är högst 40 800 euro per år. I propositionen föreslås att inkomstgränsen ska höjas till 43 000 euro. Studiepenningen och bostadstillägget minskas enligt den nuvarande bestämmelsen med fem procent för varje helt belopp av 1 010 euro som överskrider inkomstgränsen. Enligt propositionen ska studiepenningen minskas med fem procent för varje helt belopp av 1 070 euro som överskrider inkomstgränsen.

Kulturutskottet stöder också i detta avseende propositionen. Dessa nya inkomstgränser och nedskärningen i studiestödet tillämpas när studiepenning beviljas studerande som är under 20 år, studerar annanstans än vid högskola och bor hos föräldrarna.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen i högsta grad behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Vissa påpekanden

Lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) definierar stipendier och bidrag, utom de som anvisas för att trygga försörjningen, som prioriterad inkomst (15 §). Stipendier som anvisats för att trygga försörjningen beaktas således i FPA:s inkomstkontroll i fråga om bostadsbidraget, men inte längre i fråga om studiestödet. Stipendierna inverkar enligt uppgift också på sociala förmåner som betalas till personer som fullgör beväringstjänst. I ett sakkunnigyttrande konstateras att olikheterna i definitioner komplicerar och försvårar ytterligare för stödtagarna samordnandet av stöd, inkomster och stipendier.

Enligt erhållen utredning räknas stipendier avsedda som stadigvarande försörjning som inkomst i bostadsbidraget, men då är de ofta också skattepliktiga. Skattepliktiga stipendier är inkomster som inverkar på studiestödet också i fortsättningen. I och med reformen hanteras skattefria stipendier avsedda för försörjning i fortsättningen annorlunda i fråga om studiestöd än i fråga om bostadsbidrag.

Utskottet ser ingen möjlighet att i detta skede gå in för att förenhetliga hanteringen av de ovan avsedda stipendierna i fråga om studiestöd respektive bostadsbidrag. Utskottet framhåller att stipendier som beviljats för materialanskaffningar eller andra projektstipendier inte betraktas som inkomst vid bedömning av bostadsbidraget. Stipendier som beviljats studerande för internationellt studentutbyte betraktas också som projektstipendier.

Utskottet understryker vikten av att de studerande i fortsättningen redan i studiehandledningen på högstadiet ges tillräcklig information om olika stödformer på andra stadiet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 234/2018 rd utan ändringar.

Betänkande KuUB 13/2018 rd

Helsingfors 4.12.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
vice ordförande Sari Multala saml
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Kimmo Kivelä blå
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Jani Toivola gröna
medlem Raija Vahasalo saml
ersättare Hanna-Leena Mattila cent.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.